

WOYNAROVICH ELEK 95 ÉVES

ELEK WOYNAROVICH 95 YEARS

NAGY Sándor Alex

Debreceni Egyetem TEK, TTK, Hidrobiológiai Tanszék, Debrecen, *snagy@puma.unideb.hu*

WOYNAROVICH Elek

Woynarovich Elek 1915. november 14-én született Tiszakóródon (Szatmár megye). Édesanyja, Náday Mária háztartásbeliként nevelte további hat testvérével együtt, apja Woynarovich László uradalmi intéző, 1922-től önálló földbirtokos.

A miskolci Királyi Katolikus Fráter György Gimnáziumban érettségizett 1933-ban, majd a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem természettudomány-kémia szakára iratkozott be. Itt kapott abszolutóriumot 1937-ben, majd 1938-ban doktorált *summa cum laude* eredménnyel.

1938. január 1-jén a Földművelésügyi Minisztérium Kísérletügyi Osztálya, Halélettani és Szennyvízvizsgáló Intézetében lett ideiglenes gyakornok, majd adjunktus és főadjunktus. Katonai kiképzését követően a keleti fronton teljesített szolgálatot, majd egy év angol hadifogság után tartalékos hadnagyként szerelt le.

1946-tól az újrászervezett Halélettani Intézetben tudományos kutatói állást töltött be. A Tudományos Minősítő Bizottság 1953-ban a tudományok doktora fokozatot ítélte oda számára addigi tudományos munkássága alapján. 1946–58 között a budapesti, később gödöllői Agrártudományi Egyetemen a haltenyésztést tanította meghívott előadóként, majd címzetes professzorként. 1950–53 között az Eötvös Loránd Tudomány Egyetemen hidrobiológiát tanított. 1956. május 1-jén az MTA Tihanyi Biológiai Intézete igazgatójának nevezték ki, amely beosztásából 1961. augusztus 31-én felmentették.

1962. szeptember 1-jétől a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Állattani Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Itt 1963-66 között a tudományos rektor-helyettesi posztot is betöltötte. Ez az időszak a hazai hidrobiológus-oktatás szempontjából mérföldkőnek számít, hiszen kezdeményezésére 1966-ban elkezdődött, és tíz éven keresztül folyt a hidrobiológusok képzése Debrecenben. Bár a szak 1975-ben beleolvadt az akkor

induló egységes biológusképzésbe, mégis a Debreceni Egyetemen 2008-ban akkreditált és 2009-ben elindított Hidrobiológus mesterképzés (MSc) jogelődjének tekinthető.

1968. február 25-től a FAO halászati szakértőjeként 6 évig Nepálban irányította a haltenyésztés fejlesztését. Ezután három és fél évig Venezuelában dolgozott a fejlődő országok szubtrópusi és trópusi haltenyésztésének fejlesztése keretében. Itt elsősorban az őshonos *Colossoma*, *Prochilodus* és *Curimata* halfajok mesterséges tenyésztésének technikáját dolgozta ki. 1977 szeptemberében nyugalomba vonult, de szakértőként továbbra is dolgozott a FAO-nak (Madagaszkár, Irán, Malajzia, Thaiföld, Fülöp-szigetek, Tanzánia, Közép-afrikai Köztársaság, Zambia). Kétoldali szerződés alapján dolgozott még Irakban, Egyiptomban és Nigériában. 1977 szeptemberétől 1980. január 1-jéig tudományos tanácsadó volt a szarvasi Haltenyésztési Kutatóintézetben.

1980-tól részt vett a CODEVASF/AGROINVEST braziliai hal- és kacsatenyésztési programjának szakmai kidolgozásában, és 1983-89 között projekt vezetője volt. 1990 és 2005 között kétoldalú szerződések keretében elsősorban Peruban, Bolíviában és Brazíliában folytatott halászati és hidrobiológiai szaktanácsadó tevékenységet.

Fontosabb elismerései és díjai közül említhető, hogy a *World Aquaculture Society* tiszteletbeli örökös tagja (1990), az *Innovation Development Assotiation* (IDEA, Stockholm) első halászati díjazottja (1990), az APISC, (*Asociacao de PesciCultores, Brasil*) tiszteletbeli tagja (1993), *Széchenyi-díjas* (1993), a *Debreceni Egyetem Díszdoktora* (2003).

Számos hazai és nemzetközi publikációja mellett kiemelhető, hogy tapasztalatait az utóbbi években elsősorban könyvein keresztül adja át a szakmai közönségnek. 1999-ben Woynárovich Andrással közösen megírták a *Colossoma* halfajok mesterséges szaporításáról szóló könyvet, amely spanyol nyelven jelent meg Limában. Az AGROINFORM Kiadó gondozásában 2003-ban jelent meg a „Vizeinkről mindenkinek”, 2007-ben pedig a „Balatoni Körhinta” című könyve.

Dr. Woynárovich Elek eddigi hosszú és gazdag szakmai munkásságának eredményei sorában feltétlenül megemlítendő, hogy kidolgozta a megtermékenyített halakra permetkamrában történő inkubálásának módszerét, valamint a pontyokra ragadósságának megszüntetésére szolgáló eljárást. Mesterséges halszaporítási technológiákat dolgozott ki különböző trópusi és mérsékelt övi halfajokra, továbbfejlesztette a halszaporító állomások működési rendszerét és felszereltségét. Elévülhetetlen érdemei vannak a fejlődő országok haltenyésztési rendszereinek a kidolgozásában, valamint az extenzív, félintenzív és intenzív haltenyésztés gyakorlatának fejlesztésében, trópusi, szubtrópusi és mérsékelt övi körülmények között egyaránt.

Hazai vizeinket tekintve a mai napig szívén viseli a Balaton vízminőségének alakulását, aktív szószólója a természetes vizeket érő szennyezések megszüntetésére irányuló törekvéseknek, a hagyományos halászat megőrzésének és a természetes halfauna védelmének.

A Magyar Haltani Társaság nevében őszinte tisztelettel köszöntjük a 95 éves Woynárovich Elek professzort, társaságunk egyik alapítóját, immár tiszteletbeli tagját, mindannyiunk szeretett „Lexi bácsiját”. Kívánunk neki erőt, egészséget és további boldog, alkotó éveket.